

Asia: HE 52/2017 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveystalvelujen tuottamisesta

Finnwatch kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä laiksi sosiaali- ja terveystalvelujen tuottamisesta. Saimme lausuntopyynnön klo 16 jälkeen torstaina 7.6, minkä vuoksi lausumme vain yleisiä huomioita laista. Huomiomme keskittyvät yrityst- ja verovastuukysymyksiin.

Lain sosiaali- ja terveystalvelujen tuottamisesta on tarkoitus varmistaa mm. laadultaan hyvät sosiaali- ja terveystalvelut sekä edistää palvelun tuottajan ja viranomaisen välistä yhteistyötä. Lain tarkoituksena on HE:n mukaan myös täydentää sosiaali- ja terveystalvelujen valinnanvapautta koskevaa lainsäädäntöä.

Käsityksemme mukaan laki sosiaali- ja terveystalvelujen tuottamisesta asettaa 5 §:ssä pakolliset minimivaatimukset niille valinnanvapauslain kautta tuleville sote-tuottajille, joihin ei sovelleta hankintalakia.

Laissa esitetyt sote-palveluntarjoajien toimintaa koskevat yleiset edellytykset (eli käytännössä minimikriteerit) ovat huomattavasti suppeampia kuin hankintalain pakolliset ja harkinnanvaraiset poissulkemisperusteet, joita sovelletaan kaikkiin muihin julkisiin hankintoihin.

Kärjistetysti tilanne on siis se, että kunnan terveystalveluihin julkisten hankintojen kautta kuulakärkikyniä tarjoavalta yritykseltä vaaditaan huomattavasti enemmän nuhteellisuutta kuin valinnanvapauslain kautta tulevalta sosiaali- ja terveystalvelujen tuottajalta. Kriteerien suppeuden havainnollistamiseksi olemme liittäneet tämän lausunnon liitteeksi niin HE 52/2017 5 §:n asettamat kriteerit kuin hankintalain mukaiset pakolliset ja harkinnanvaraiset poissulkemisperusteet.

Finnwatch ei näe perusteita sille, miksi hankintalain mukaisia pakollisia poissulkemisperusteita ei ole sisällytetty sote-palveluntuottajilta edellytettäviin minimikriteereihin silloin kun palveluntarjoajaan ei sovelleta hankintalakia. Vastaavia kriteereitä (jotka hankintalaissa astuvat voimaan pakollisten ja harkinnanvaraisten poissulkemisperusteiden kautta) sovelletaan kaikkiin muihinkin julkisia palveluita ja tarahankintoja tarjoaviin yrityksiin ja muihin toimijoihin.

Suositlemme siksi, että:

- Hankintalain mukaiset pakolliset ja harkinnanvaraiset poissulkemisperusteet (jälkimmäiset soveltuvien osin) sisällytetään HE 52/2017 5 §:ään.

- Hankintalaissa olevien pakollisten poissulkemisperusteiden lisäksi sote-palvelun tuottajaa ja toimintaa koskevat edellytykset sisältävässä 5 §:ssä olisi perusteltua huomioida myös mahdolliset tilaajavastuulakiin (22.12.2006/1233) liittyvät laiminlyönnit.
- Lisäksi valinnanvapauslain 59 §:n mukaisen veroraportoinnin aikaisempi laiminlyönti tulisi huomioida palveluntuottajaa ja tämän toimintaa koskevia edellytyksiä käsittelevässä 5 §:ssä.
- Muiltakin osin tulisi tarkkaan pohtia miten hankintalain kautta muita tuottajia koskevat ekologiseen ja sosiaaliseen kestävyYTEEN liittyvät yleiset periaatteet (hankintalain 2 §) saadaan ulotettua valinnanvapauslain kautta tuleville sote-palveluntarjoajille, jotka eivät kuulu hankintalain piiriin.

Helsingissä 8.6.2018

Sonja Vartiala
toiminnanjohtaja
Finnwatch ry

LIITE 1: HE 52/2017 5 §:n asettamat kriteerit

LIITE 2: Hankintalain mukaiset pakolliset ja harkinnanvaraiset poissulkemisperusteet

LIITE 1

HE 52/2017

Palvelun tuottajaa ja toimintaa koskevat edellytykset

5 § *Palvelun tuottaja*

Palvelun tuottajan tulee täyttää seuraavat yleiset edellytykset:

- 1) palvelun tuottaja ei ole konkurssissa ja, jos tämä on yksityinen henkilö, hän on täyttänyt 18 vuotta eikä hänen toimintakelpoisuuttaan ole rajoitettu eikä hän ole liiketoimintakiellossa;
- 2) palvelun tuottaja ei ole käyttänyt määräämisvaltaa yhteisössä, joka on viimeksi kuluneiden viiden vuoden aikana asetettu konkurssiin tai jonka konkurssi mainittuna aikana on rauennut varojen puutteessa;
- 3) palvelun tuottajalla ei ole ulosotossa verovelkoja tai muita julkisia velkoja, velkoja jotka on palautettu ulosotosta varattomuustodistuksin eikä muita sellaisia veroihin, lakisääteisiin eläke-, tapaturma- tai työttömyysvakuutusmaksuihin liittyvien velvollisuuksien laiminlyöntejä taikka ulosotossa muita tämän maksukykyyn nähden vähäistä suurempia velkoja, jotka vaarantavat palvelun tuottajan luotettavuuden;
- 4) palvelun tuottajan aikaisemmassa toiminnassa ei ole todettu vakavia puutteita asiakas- ja potilasturvallisuudessa tai jos tällaisia puutteita on ollut, valvontaviranomaisen aikaisemmat huomautukset ja määräykset ovat johtaneet toiminnassa esiintyneiden puutteiden korjaamiseen ja epäkohtien poistamiseen;
- 5) terveystalouden tuottajalla on potilasvahinkolain (585/1986) mukainen vakuutus.

LIITE 2

Hankintalain mukaiset pakolliset poissulkemisperusteet

- 1) rikoslain (39/1889) 16 luvun 13 §:ssä tarkoitettu lahjuksen antaminen, 16 luvun 14 §:ssä tarkoitettu törkeä lahjuksen antaminen, 16 luvun 14 a §:ssä tarkoitettu lahjuksen antaminen kansanedustajalle tai 16 luvun 14 b §:ssä tarkoitettu törkeä lahjuksen antaminen kansanedustajalle;
- 2) rikoslain 17 luvun 1 a §:ssä tarkoitettu osallistuminen järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan;
- 3) rikoslain 25 luvun 3 §:ssä tarkoitettu ihmiskauppa tai 25 luvun 3 a §:ssä tarkoitettu törkeä ihmiskauppa;
- 4) rikoslain 29 luvun 1 §:ssä tarkoitettu veropetos, 29 luvun 2 §:ssä tarkoitettu törkeä veropetos, 29 luvun 4 a §:ssä tarkoitettu työeläkevakuutusmaksupetos, 29 luvun 4 b §:ssä tarkoitettu törkeä työeläkevakuutusmaksupetos, 29 luvun 5 §:ssä tarkoitettu avustuspetos, 29 luvun 6 §:ssä tarkoitettu törkeä avustuspetos tai 29 luvun 7 §:ssä tarkoitettu avustuksen väärinkäyttö;
- 5) rikoslain 30 luvun 7 §:ssä tarkoitettu lahjominen elinkeinotoiminnassa, 30 luvun 7 a §:ssä tarkoitettu törkeä lahjominen elinkeinotoiminnassa, 30 luvun 8 §:ssä tarkoitettu lahjuksen ottaminen elinkeinotoiminnassa tai 30 luvun 8 a §:ssä tarkoitettu törkeä lahjuksen ottaminen elinkeinotoiminnassa;
- 6) rikoslain 32 luvun 6 §:ssä tarkoitettu rahanpesu, 32 luvun 7 §:ssä tarkoitettu törkeä rahanpesu, 32 luvun 8 §:ssä tarkoitettu salahanke törkeän rahanpesun tekemiseksi tai 32 luvun 9 §:ssä tarkoitettu tuottamuksellinen rahanpesu;
- 7) rikoslain 34 a luvun 1 §:ssä tarkoitettu terroristisessa tarkoituksessa tehty rikos, 34 a luvun 2 §:ssä tarkoitettu terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelu, 34 a luvun 3 §:ssä tarkoitettu terroristiryhmän johtaminen, 34 a luvun 4 §:ssä tarkoitettu terroristiryhmän toiminnan edistäminen, 34 a luvun 4 a §:ssä tarkoitettu koulutuksen antaminen terrorismirikoksen tekemistä varten, 34 a luvun 4 c §:ssä tarkoitettu värväys terrorismirikoksen tekemiseen tai 34 a luvun 5 §:ssä tarkoitettu terrorismin rahoittaminen.

Hankintayksikön on päätöksellään suljettava ehdokas tai tarjoaja tarjouskilpailun ulkopuolelle, jos hankintayksikön tiedossa on, että ehdokkaan tai tarjoajan hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsen tai edustus-, päätös- tai valvontavaltaa käyttävä henkilö on rikosrekisteristä ilmenevällä lainvoimaisella tuomiolla tuomittu rikoslain 47 luvun 1 §:ssä tarkoitettusta työturvallisuusrikoksesta, 47 luvun 2 §:ssä tarkoitettusta

työaika-suojelurikoksesta, 47 luvun 3 §:ssä tarkoitetusta työsyryjinnästä, 47 luvun 3 a §:ssä tarkoitetusta kiskonnantapaisesta työsyryjinnästä, 47 luvun 5 §:ssä tarkoitetusta työntekijöiden järjestäytymisvapauden loukkaamisesta tai 47 luvun 6 a §:ssä tarkoitetusta luvattoman ulkomaisen työvoiman käytöstä.

Hankintayksikön on suljettava tarjouskilpailusta ehdokas tai tarjoaja myös muussa valtiossa 1 tai 2 momentissa mainittua rikosta vastaavasta rikoksesta annetun lainvoimaisen tuomion perusteella.

Hankintayksikön on suljettava tarjouskilpailusta myös ehdokas tai tarjoaja, joka on lainvoimaisella päätöksellä tai tuomiolla todettu laiminlyöneen velvollisuutensa maksaa Suomen tai sijoittautumismaansa veroja tai sosiaaliturvamaksuja. Edellä säädettyä ei kuitenkaan sovelleta, jos ehdokas tai tarjoaja on maksanut verot tai sosiaaliturvamaksut taikka sopinut sitovasta järjestelystä niiden maksamista varten.

Ehdokasta tai tarjoajaa ei saa sulkea tarjouskilpailusta, jos 1—3 momentissa tarkoitettua rikosta tai 4 momentissa tarkoitettua laiminlyöntiä koskevan lainvoimaisen tuomion antamisesta on kulunut yli viisi vuotta.

Hankintalain mukaiset harkinnanvaraiset poissulkemisperusteet

Hankintayksikkö voi päätöksellään sulkea tarjouskilpailun ulkopuolelle ehdokkaan tai tarjoajan:

- 1) joka on konkurssissa tai purettavana tai keskeyttänyt liiketoimintansa taikka jonka velkoja on vahvistetulla akordilla, saneerausohjelmalla tai muussa vastaavassa lainsäädäntöön perustuvassa menettelyssä järjestelty;
- 2) jonka konkurssiin asettaminen tai purkaminen taikka muu 1 kohdassa tarkoitettu menettely on vireillä;
- 3) joka on ammattitoiminnassaan syylistynyt sen luotettavuuden kyseenalaistavaan vakavaan virheeseen, jonka hankintayksikkö voi näyttää toteen;
- 4) joka on laiminlyönyt velvollisuutensa maksaa Suomen tai sijoittautumismaansa veroja tai sosiaaliturvamaksuja ja jonka hankintayksikkö voi näyttää toteen muulla kuin lainvoimaisella päätöksellä tai tuomiolla;
- 5) joka on rikkonut Suomen tai Euroopan unionin lainsäädännön, työehtosopimusten taikka liitteessä C lueteltujen kansainvälisten sopimusten ympäristö-, sosiaali- ja työoikeudellisia velvoitteita, ja hankintayksikkö voi näyttää rikkomuksen toteen;

6) joka on tehnyt muiden toimittajien kanssa sopimuksia, joilla pyritään vääristämään kilpailua, ja hankintayksikkö voi näyttää tämän toteen;

7) jonka eturistiriitaa hankintamenettelyssä ei voida tehokkaasti poistaa muilla toimenpiteillä;

8) jonka osallistuminen hankintamenettelyn valmisteluun on vääristänyt kilpailua, eikä vääristymää voida poistaa muilla vähemmän rajoittavilla toimenpiteillä; ennen poissulkemista ehdokkaalle tai tarjoajalle on annettava mahdollisuus osoittaa, ettei sen osallistuminen hankinnan valmisteluun ole johtanut tasapuolisen ja syrjimättömän hankintamenettelyn vaarantumiseen;

9) jonka suorituksissa aikaisemmissa hankintasopimuksissa tai käyttöoikeussopimuksissa on ollut merkittäviä tai toistuvia puutteita jonkin keskeisen vaatimuksen toteuttamisessa; lisäedellytyksenä on, että puutteet ovat johtaneet kyseisen aikaisemman sopimuksen ennaikaiseen irtisanomiseen, purkamiseen, vahingonkorvauksiin tai muihin vastaaviin sanktioihin;

10) joka on syyllistynyt olennaisesti väärin tietojen antamiseen ilmoittaessaan hankintayksikölle tässä luvussa tarkoitettuja tietoja tai laiminlyönyt vaadittavien tietojen antamisen;

11) joka on pyrkinyt vaikuttamaan epäasianmukaisesti hankintayksikön päätöksentekoon, saamaan luottamuksellisia tietoja, joiden avulla se voi saada perusteetonta etua hankintamenettelyssä tai tarkoituksellisesti antamaan harhaanjohtavia tietoja, jotka voivat vaikuttaa olennaisesti tarjoajan tai tarjouksen valintaa koskeviin päätöksiin.

Mitä 1 momentin 3, 5 ja 6 kohdassa säädetään ehdokkaasta ja tarjoajasta, sovelletaan myös, kun virheeseen tai rikkomukseen syyllistynyt tai velvollisuuden laiminlyönyt on ehdokkaan tai tarjoajan hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsen tai edustus-, päätös- tai valvontavaltaa käyttävä henkilö. Poissulkemista koskevassa harkinnassa voidaan ottaa huomioon muun muassa virheen, rikkomuksen tai laiminlyönnin vakavuus, yhteys hankinnan kohteeseen, kulunut aika sekä mahdolliset muut aiheutuneet seuraamukset.

Edellä 1 momentin 4 kohdassa säädettyä ei sovelleta, jos ehdokas tai tarjoaja on maksanut verot tai sosiaaliturvamaksut taikka sopinut sitovasta järjestelystä niiden maksamista varten.

Ehdokasta tai tarjoajaa ei saa sulkea tarjouskilpailusta, jos 1 momentissa tarkoitettu tapahtumasta on kulunut yli kolme vuotta

